

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

3:dje årg.

Den 5 Januari 1902

N:o 14

Återgiftvande af text eller illustrationer ur HVAR 8 DAG utan särskild öfverenskommelse förbjudes.

INNEHÅLL: *Axel Key †* (med 1 porträtt). *Lord Rosebery håller sitt stora tal* (med 1 illustration). *Göteborgs museum – Göteborgs folkbibliotek* (med 2 illustrationer). *Jean Raboul och hans historia*. Originalberättelse för HVAR 8 DAG af *Erland Bratt*. *Två stjärnor v d Berlineroperan* (med 2 porträtt). *Inviqningen af Folkets hus i Stockholm* (med 1 illustration). *Siegesallé i Berlin* (med 3 illustrationer). *Ett tjugofem-års-jubileum* (Stockholms spårvägar). *Norsk träskulptur* (med 8 illustrationer). *Veckans porträttagalleri* (med 18 porträtt). *Julafton i en svensk kasern* (med 2 illustrationer).

BONNIERS TRYCKERI AKTIEBOLAG. GÖTEBORG. 1902.

Foto. Wolfenstein, Stockholm.

AXEL KEY †

Detta år har varit ett sorgens år så tillvida, att vi under detsamma ha fått jorda många, alltför många kunna vi tycka, af våra ädlaste och bästa män. Och nu i årets elfte timma fogar den obeveklige mannen Död till den föregående långa och lysande raden af hädangångne ytterligare ett af vår vetenskaps främsta namn: Axel Key.

De yttre konturerna af hans lif äro snart nämnda:

Ernst Axel Henrik Key tillhörde Edshultsgrenen af den urgamla skotska höglandsklanen Mac Key, hvaraf en ättling under trettioåriga kriget inflyttade till Sverige. Han var född på Johannisberg i Flisby i Småland den 25 okt. 1832. Sin undervisning erhöll han i hemmet, tills han 1848 blef student i Lund. Här ägnade han sig åt läkarvetenskapliga studier, aflade 1855 medicine kandidatexamen, blef 1857 medicine licentiat och två år senare kirurgie magister.

Sin första medicinska praxis utöfvade Key i Göteborg som koleraläkare under 1853 års farsot. 1855 var han t. f. bataljonsläkare vid Kronprinsens husarer och innehade sedermera åtskilliga lasarettsförordnanden, till dess han 1862 utnämndes till professor i patologisk anatomi vid Karolinska institutet, hvilken befattning han redan förut någon tid uppehållit. 1886 valdes han till institutets rektor och kvarstod som sådan till år 1897, då han vid uppnådd pensionsålder erhöll afsked från sitt professorsämbete.

Under denna långa tid af 35 år var han obestridd sin vetenskaps främste målsman i Skandinavien, och en dryg del af hans rika och skiftande lifsgärning har kommit denna lärarebefattning till godo.

Keys inträde som målsman för den patologiska anatomin inträffade under en särdeles lycklig tidpunkt. Den patologiskt-anatomiska skolan i Paris hade i början af århundradet för alla tider lagt den patologiska anatomin som säker grundval för den medicinska forskningen, och det patologiskt-anatomiska studiet hade småningom i alla andra kulturländer eröfrat samma dominerande ställning. Genom Virchow hade på 1850-talet detta studium ledts in på nya, fruktbringande banor, och ingenstades kunde man tillsluta ögonen för att medicinen härigenom gick en ny ära till mötes.

Efter att ha aflagt läkarexamen styrde Key också kosan utåt samt studerade först någon tid för den framstående anatomen Max Schultze i Rom. Lockad af ryktet om Virchows föreläsningar, drog han därefter till Berlin för att hos denne fräjdade vetenskapsman vidare utbilda sig till patolog. Återkommen till Stockholm utnämndes han 1862 till ordinarie professor och blef nu vårt lands förste målsman för patologien såsom själfständigt läroämne samt skaffade den en egen institution. Efter många svårigheter och med anlitande af hela sitt personliga inflytande lyckades han genom anslag dels från riksdagen, dels från Stockholms kommunalstyrelse åvägabringa de nödiga medlen och åstadkomma en efter förhållandena präktig institution, den första patologiska i Sverige, hvilken invigdes 1867.

Det är hans grundliga förarbeten, som möjliggjorde, att regeringen så tidigt föreslog och riksdagen antog den patologiska institutionens fullständigande med en fullgod bakteriologisk institu-

tion. Och detta kraftiga initiativ har kommit de öfriga medicinska fakulteterna till godo i deras bemödanden att nå samma förmåner. Under tiden hade han bedrivit en omfattande vetenskaplig verksamhet, hvars resultat han nedlagt i ett stort antal arbeten, bland hvilka särskildt må nämnas hans i förening med prof. Retzius utförda, ännu ej fullbordade, storartade arbete öfver nervsystemets och bindväfvens anatomi, för hvilket arbete författarne bl. a. erhöilo det Monthyonska priset af Franska vetenskapsakademien. Vidare bearbetade han viktiga frågor inom svulstläran, särskildt att nämna hans undersökningar om njurinflammationerna.

Axel Key var från sin tidigaste ungdom och framgent under hela sin lefnad en varm vän af de reformatoriska och frissinnade idéströmningar, som gjorde sig gällande i hans samtid. Han var en varm vän af den praktiska skandinavismen och väsentligt häraf påverkades hans beslut att sätta sig i spetsen för ett företag, som ända sedan 1869 och till kort före hans död mödosamt upptog en ej ringa del af hans tid. Detta stora företag var »Nordiskt Medicinskt Arkiv», som i en enda publikation enat en stor del af det bästa, som de fyra skandinaviska länderna under denna långa tid inom medicinen alstrat. Samma kärlek till de gemensamma skandinaviska intressena alstrade hans lifliga deltagande i de skandinaviska naturforskarmötena.

Detta frisinne fick också uttryck i hans politiska åskådningar och ledde till, att han år 1880 valdes att i Andra kammaren representera Stockholms stad. I riksdagen deltog han lifligt och framgångsrikt, i behandlingen af sociala och humanitära spörsmål, men den största betydelsen för hans arbete fick det politiska uppdraget väl därigenom, att detsamma designerade honom att deltaga i den år 1882 tillsatta stora skolkommitténs arbeten.

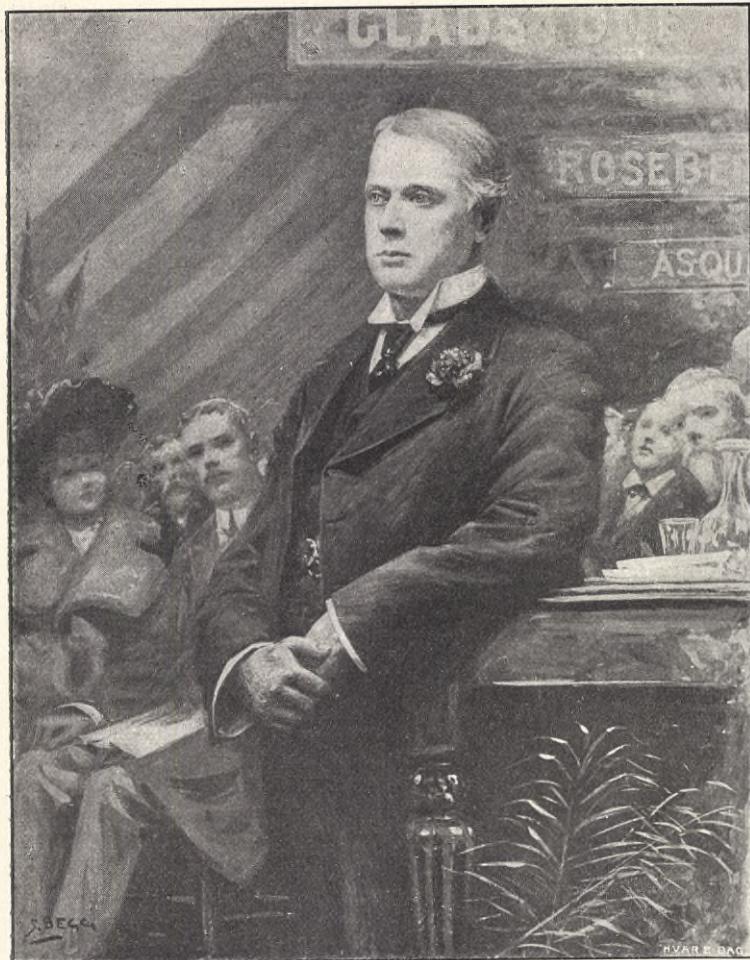
Det behöfver knappt sägas, att Axel Key var ledamot af en mängd lärda sällskap, så t. ex. Vetenskapsakademien sedan 1871. Vetenskaps- och Vitterhetssamhället i Göteborg invalde honom 1878. Han blef fil. hedersdoktor vid Köpenhamns universitets jubileum 1879 och var föremål för många andra utmärkelser af vetenskaplig betydelse. Där emot bar Axel Key inga ordnar. Han var en af dem, hvilkas frisinne förbjöd mottagandet af dylika.

Såsom ett uttryck för Axel Keys uppfattning af sin tid och dess kulturella sträfvan och som en karaktäristik af hans eget arbete i vetenskapens och undervisningens tjänst, må till slut anföras följande ord ur hans inledning till beskrifningen af den patologiska institution han skapat:

»Vår tid skall icke lämna efter sig så många stolta slott och storartade tämpel som de, hvilka från förflutna tider till oss bära vittne om den enskildes och om kyrkans praktlystnad, makt och rikedom. Men ett bättre och mera fruktbringande arf skall den lämna åt kommande generationer i de mångfaldiga byggnader, hvilka den rest i människokärlekens, i industriens och i vetenskapens namn, till vårt släktes andliga och materiella lyftning och förkofran. Dessa byggnader skola vittna om vår tids djupt kända behof af ökad vetande och om dess sträfvan att sprida ut forskningens frukter, ej till några få utkorade, utan till massorna, på det de må genomtränga dem och verka lifgivande i alla riktningar af mänsklig verksamhet.»

LORD ROSEBERY HÅLLER SITT STORA TAL.

Specialfotografi för HVAR 8 DAG efter originalteckning af S. Begg.

Lord Rosebery höll den 16 december i Chesterfield sitt stora och med lifligaste spänningemotsedda programtal hvori han på det skarpas:e angrep regeringen och talade för en union mellan liberalernas imperialistiska fraktion samt den liberala högern till ett stort, imperialistiskt centrumsparti, hvilkets ledande män då skulle bli Rosebery själf som premiärminister och den trots allt oundviklige Chamberlain som utrikesminister. De öfriga portföljerna skulle utdelas till den nuvarande yngre konservativa staben, speciellt Brodrick och Wyndham, äfvensom till ledarne af den imperialistiska oppositionsflygeln, Grey, Haldane och Asquith.

Att ett på detta sätt sammansatt ministrium skulle kunna påräkna majoritet i underhuset, är tämligen säkert.

Problematiskt är och förblir emellertid härvidlag dock hufvudpersonen, Rosebery själf, och det är alldeles obegripligt, att han nu skulle vara en mera acceptabel ledare för liberalerna än 1894 då han så krampaktigt höll fast vid premiärministerplatsen, men slutligen måste försvinna från skådeplatsen, emedan hans majoritet i underhuset gjorde detsamma.

GÖTEBORGS MUSEUM — GÖTEBORGS FOLKBIBLIOTEK.

TVENNE 40-ÅRSJUBILEER.

Göteborgs museum är den mest populära anstalten i Sveriges andra stad. Det årliga antalet besökande uppgår till öfver 100,000 personer eller en tredjedel af stadens hela folkmängd. Alla klasser och alla åldrar omfatta museet med intresse och välvilja — staden lämnar årligen stora anslag, och den enskilda frikostigheten mot detta samhällets skötebarn söker sin like. Från och med nästa år blir museet fritt öppet under de flesta dagar i veckan och sommertiden äfven, vissa aftnar i veckan.

Göteborgs museum stiftades den 20 december 1861 genom sammanslagning af Kongl. Vetenskaps- och Vitterhetssamhällets lilla naturhistoriska museum och Konstföreningens tafvelsamling, på initiativ af främst landshöfdingen O. J. Fähræus och redaktören S. A. Hedlund. Från denna ringa början är museet numera ett af de främsta i Skandinavien, omfattande: zoologisk afdelning med rika samlingar från alla grupper af djurriket, mineralogiska och botaniska afdelningar, historisk afdelning med arkeologiska samlingar, medeltids- och kyrkoföremål, vapensamling och göteborgsminnen, ett värdefullt myntkabinett, konstindustriella- och

etnografiska afdelningar med kulturhistoriska interiörer, allmogeföremål, en sällsynt musikinstrument-samling, samt konstafdelning, som ensamt den utgör en af de yppersta samlingar af modern konst i Norden. Museet äger äfven ett dyrbart bibliotek, som numera införlifvats med Göteborgs stadsbibliotek. Museets byggnad är Ostindiska kompaniets gamla, på 1750-talet uppförda magasinshus, som i början af 1860-talet uppläts för dess samlingar och delvis omändrades. Denna byggnad, som då tillhörde Göteborgs stad och kronan gemensamt, lämnades 1891 med full dispositionsrätt åt museet och ombyggdes 1895 helt och hållet för medel ur Renströmska utdelningsfonden. Redan 1889 uppfördes för af herr J. W. Wilson donerade 100,000 kr. en flygel för konstsamlingarna.

Detta är i korthet museets historia — en tafla, hvars ram bildas af storslaget understöd från medborgare och myndigheter, förträfflig ledning af en lifligt intresserad styrelse och omsorgsfullt arbete af nitiska och skicklige tjänstemän.

Porträtt af musei ombudsman, kammarherre Lagerberg, återfinnes å Veckans porträttgalleri.

* * *

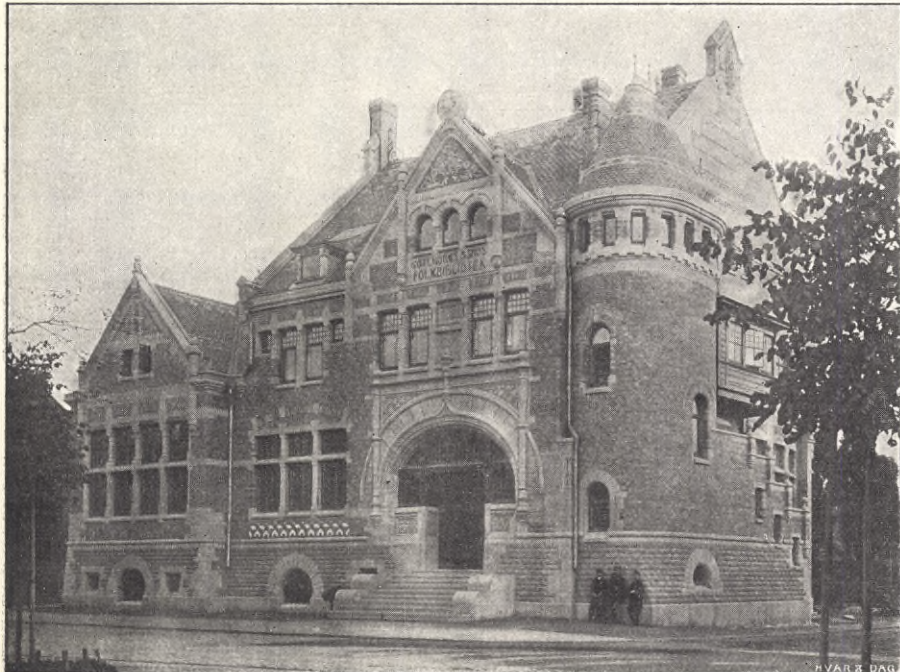

Foto. Jonason, Göteborg.

GÖTEBORGS MUSEUM: den nybyggda afdelningen för konstsamlingarne.

En annan Göteborgsinstitution, som äfven i dagarne kan fira sitt 40-årsjubileum, är Göteborgs folkbibliotek, kanske det vackraste och bästa utslaget af »Robert Dicksons stiftelse». Grundlagdt af James Robertson Dickson, invigdes det näraligen

den 30 december 1861 af Per Wieselgren och har sedan dess alltjämt gått framåt, ej minst under ledningen af dess nuvarande mångårige nitiske bibliotekarie hr Walfrid Hjertberg, hvilkens drag återfinnas å porträttgalleriet.

FOLKBIBLIOTEKET I GÖTEBORG.

Man blir sannerligen varm om hjärtat vid en titt in i bibliotekets tidnings- och läsrum, som bokstafiligen äro fullsatta af ett antal äldre och yngre män, företrädesvis ur arbetsklassen, i bokläsningsrummet mest ynglingar och gossar. Tysta och allvarliga sitta de fördjupade i hvar sin bok, taga icke notis om hvarandra och se knappt upp vid den besökandes inträde. Här ha sålunda hvarje afton samtidigt minst 60 å 70 yngre människor nyttig förströelse, underhållande eller bildande läsning. De sitta här i timtal, skonade från gatans, kanske krogarnas inflytelser. Detta är en folkbildningsanstalt som visar sig fylla ett behof!

JEAN RABOUL OCH HANS HISTORIA.

Originalberättelse för HVAR 8 DAG af *Erland Bratt*.

Vi begynna med detta första nummer på det nya året en längre, högst intressant och spännande följetongsberättelse af Erland Bratt: »Jean Raboul och hans historia», hvilken säkerligen af våra läsare kommer att följas med lifligaste spänning.

»Högst märkvärdigt, doktor! Ni påstår således, att under den långa tid, som han varit under er vård, ännu ingen lyckats förstå honom, och ni har aldrig iakttagit den minsta skymt af förståelse i hans drag, då han lyssnat till något af de många språk, som ni försökt?»

Jag riktade dessa ord till öfverläkaren vid dårhuset i Charenton, en kväll, då vi af ren tillfällighet kommit att mötas å det lifliga Café de la Paix. Jag kände doktor Heurteau sedan gammalt, och det är få personer, i hvilkas sällskap jag fann ett så odeladt nöje, som det, hvilket han beredde mig genom sina underliga historier och sin utomordentliga framställningskonst. Gärna vill jag medge, att jag städse fängslats af den mysticism, som har sitt tillhåll inom månet därhus' väggar, men mitt intresse för doktor Heurteau härledde sig ej uteslutande från hans rika erfarenhet på detta område, utan äfven, och kanske än mera, från min känedom om det sätt, hvarpå han behandlade de olyckliga, som tillbrakte sina dystra dagar å hans anstalt.

Men hvarför kalla dem olyckliga utan undantag?

Somliga voro det visserligen. Djupt, gränslöst olyckliga varelser, hvilkas omtöcknade hjärnor blott dolde idéer, som drefvo sina offer till förtviflan, idéer, som gnagde sig fast vid deras hjärterötter och dag från dag, likt vampyrer sögo blodet ur deras ådror, tills ändtligen döden kom som befriare.

Ja sådana funnos ju där; men han hade ock ått framvisa patienter, beklagansvärda från vår synpunkt måhända, men enligt deras egen utsago, lyckligare än andra dödliga, i det att de i sitt vansinne utrustade sig med egenskaper, som fyllde deras väsen med både förtjusning och stolthet.

Jag mins en gång, hurusom doktor Heurteau had mig åtfölja sig till en underlig kurre, som han hade under behandling. Doktorn förde mig in i ett ljusst och trefligt rum, och jag stod ansikte mot ansikte med en helt ung man. Kanske låg det ett främmande, besynnerligt uttryck i hans ögon, men fränsetd detta kunde jag ej spåra något ovanligt, vare sig i hans tal eller uppträdande. Och dock led han af obotligt vansinne, och jag skulle snart få klart för mig, hvaruti detta bestod.

Doktorn gick nämligen fram, räckte honom vänligt handen och sade leende:

»Nå, Alphonse, hvad nytt från i går?»

Han såg likgiltigt på Heurteau, nästan föraktligt på mig och svarade sedan nonchalant:

»Det samma som vanligt. Min visdom har blifvit större, min dumhet mindre, och jag har utarbetat en ny modell till ett väsen, bättre, klokare, mera fullkomligt än de nuvarande ömkliga människorna.»

Doktorn åhörde honom uppmärksamt och inföll allvarligt:

»Rätt så, Alphonse. Var bara ihärdig, så skall du lyckas.»

Vi lämnade rummet, och jag fick en beskrifning öfver det slags vansinne, hvaraf han led. Jag undrar dock, om ej den människan var lyckligare än mången af oss andra? Jag skulle kunna omtala flera dylika fall, och med doktor Heurteaus hjälp skulle jag kunna bevisa, att om äfven hans asyl

i Charenton gömde sorgliga historier, så hade den ock inom sina murar lefvande bevis för den satsen, att lyckan och vansinnet ej äro så främmande för hvarandra, som man är benägen tro.

Genom tilldragelser, som ligga utom ramen för denna berättelse, hade jag kommit att lämna Frankrike, och då jag denna kväll återsåg min gamle vän, hade åtminstone en tidrymd af närmare fem år förflutit, sedan jag förra gången skakade hand med honom. Jag hade visserligen uppehållit mig i Paris bortemot ett halft år sedan min återkomst, men, fastän jag vid flera tillfällen föresatt mig att uppsöka honom, hade detta mitt beslut städse gått om intet.

Det var därför med verklig glädje, som jag nu återsåg honom, och det behöfdes ej många ord eller stor öfvertalningsförmåga från hans sida, för att jag med nöje skulle slå mig ned vid hans bord. Vi talade om flydda tider, och liksom jag delgaf honom episoder från dessa mina vandringår, var han ej heller njugg på meddelanden från sitt verksamhetsfält.

Det dröjde ej heller länge, innan vi voro inne på mitt favoritkapitel, och den fråga, som inleder denna historia, utgjorde mitt svar på de underliga ord, som nyss utgått från doktors läppar.

Han lyssnade uppmärksamt till mitt spörsmål, liksom om han ville medge det berättigade i min förvåning, drog därefter några djupa, bolmande drag på sin cigarr och svarade helt kort:

»Aldrig. Och dock», fortsatte han efter en paus, »vill jag ej påstå, att denne man saknar all förbindelse med oss andra, men jag är ej i stånd att afgöra, genom hvilka hemlighetsfulla medel hans förlutna blifvit utplånadt, eller till följd af hvilken helt säkert fasansfulla tilldragelse hans nuvarande lif blifvit oss en gåta.»

»Hvad heter han?» frågade jag.

»Vi ha kallat honom Jean Raboul, emedan detta namn vid hvarje tillfälle återkommer i hans förförligt obegripliga tal. Ack, ni skulle se honom uttala detta namn, läsa den namnlösa förtviflan i hans ögon, höra de underliga ljud, som hans strupe stammar. Jag har sett mycken sorg och elände i mina dagar, monsieur Durand, men aldrig, aldrig hör ni, har jag skådat en hemskare tragedi. Själftva tanken att stå inför ett väsen, hvars hela yttre ropar efter förståelse, utan att jag dock är i stånd att genomtränga hans förbannelse, pinar mig mer än allt annat, och det är ingen gång, som jag närmar mig honom, utan att gripas af en beklämning, som sedan följer mig hela dagen.»

»Ni har rätt», inföll jag, »hans lif måtte vara ett helvetel! Och förrästen, hvad garanterar oss, att han är vansinnig? Är det ej tänkbart, att detta språk, som han begagnar, döljer förnuftiga tankar, och kunna måhända ej hans förtviflan och kval härröra från den omständigheten, att ingen begriper honom?»

»Säkert!» afbröt doktorn. »Jag har gjort mig samma fråga gång på gång. Jag har försökt inbilla mig vara försatt i en omgifning, där man beröfvat mig all möjlighet att göra mig förstådd, och jag har frågat mig, hvilka konsekvenserna skulle blifva. Skulle jag ej rasa till en början, liksom om jag funnit det hela ett ovärdigt skämt, men sedan, då hela vidden

af min olycka blefve klar för mig, då må jag undra om ej äfven mina ögon skulle återge samma för-
tviflan, eller om man ej i dem skulle kunna läsa
den stumma, hopplösa, innerliga bön, som tid efter
annan glimtar till i Jean Rabouls.»

Doktor Heurteau tystnade och lutade sitt huf-
vud tankfullt mot handen. Själf var jag heller ej
så disponerad att framställa vidare frågor, utan för-
sjönk i stilla grubbel öfver de hemska möjligheter,
han frammanat.

»Jag är fullkomligt säker», började han ånyo,
»att en förklaring finns till denna historia, men trots
alla efterforskningar, och det mest noggranna iakt-
tagande af hans görande och låtande, har jag ej
kommit längre, än att mina tankar förirrat sig in i
ett fullständigt mystär. Ni må ej tro jag saknar
ledtrådar, tvärtom har jag mig ganska mycket be-
kant om denne man, men olyckligtvis kan man ej
följa spåren längre än till en viss gräns, och det
är bortom denna, som lösningen ligger. Hur många
kväll har jag ej i min ensamhet dryftat denna sak,
hur många antaganden har jag ej uppställt och för-
kastat! Ack! Ni skall knappt tro mig, men mæn-
gen natt, då jag vaknat och hört hans hjärtslitande rop:
»Naija, Jean Raboul! Naija, Jean Raboul!» har jag
varit färdig att rusa in till honom, och jag har ibland
nästan känt lust att döda honom, för att i hans
hjärnas darrande substans söka läsa hans lifs hi-
storia.»

»Troligen misstar jag mig», vidtog jag, när dok-
torn efter en längre paus ej syntes hågad att fort-
sätta, »men det förefaller mig, som om namnet Ra-
boul vore mig bekant, som om det vore förknippadt
med en tilldragelse, som på sin tid lät tala om sig
ganska mycket?»

»Jag förstår», svarade han. »Ni åsyftar dok-
tor Jean Rabouls sällsamma och aldrig förklarade
försvinnande. Säkert ha vi i namnligheten en an-
märkningsvärd faktor, och ni skall ej för ett ögon-
blick tro, att jag förbisett densamma. Men hvilket
ljus sprider den i frågan, när jag nu nämner, att
de mest fullständiga och ovedersägliga bevis fast-
slå, att denne man icke är den verkliga Jean Ra-
boul?.. Och dock vill jag våga mitt hufvud på,
mellan dessa båda personer existerar ett samband!
Och jag har förefrigt en tilldragelse, som talar där-
för; men hvaruti detta bestått eller består, därom
kan ej jag och, som det tyckes, ingen annan dö-
lig heller, lämna upplysning.»

»Men hvarifrån kom han då? Och de perso-
ner, som lämnat honom i er vård, hade de ej nå-
gon upplysning att lämna?»

»Ingen, som förtydligade saken, men som väl
tvärtom höljde den i ett allt djupare dunkel, i det
de genom sina påståenden gånvo sådant svängrum
åt gissningar och fantasier, att nästan hvarje hy-
potes, som framställdes af mig eller andra, hade
det eller det sannolika för sig. Men i ingen kunde
ens den minsta skynt af visshet fastslås. Hur han
kom till mig? Säkertligen har han sitt namn att
tacka för denna omständighet. Saken förhåller sig
i korthet sålunda: De engelska myndigheterna i den
lilla staden Darbhangah, i norra Indien på gränsen
mot Tibet, funno en vacker dag en man i sanslöst
tillstånd långt borta i några ödsliga ruiner, där faki-
rerna samlas tid efter annan. Hurlänge han legat
där, innan han genom en ren tillfällighet påträffades
af en kringströfvande patrull, har ej med sä-
kerhet kunnat afgöras. Dock måste denna tid ha
varit ganska ansenlig, ty då man undersökte hans
kläder, hittades bland annat en brödbit, som efter
noggrann granskning förklarades minst en vecka
gamal. Hans kläder voro af fullständigt europeiskt

snitt, men hvarken i ena eller andra afseendet nog
typiska, för att deras ursprung skulle kunna be-
stämmas. Ej det minsta papper kunde påvisas, in-
gen den obetydligaste detalj kunde spåras, som kunde
hjälpa till att vägleda de skarpsinnigaste funderin-
gar, utan samma gåta, som dagligen trotsar mina
ansträngningar, presenterade sig då för första gån-
gen inför dem, som funno honom. Jag har efter
långa och många ceremonier genom franska konsula-
tet i Bombay förskaffat mig de mest utförliga skil-
dringar öfver det tillstånd och under hvilka om-
ständigheter han anträffades, men ej ens ett från
månen nedramlande väsen skulle vetat att inhölja sig
i större mysterium, än det, som hvilade och hvilat
öfver den olycklige man, som hösten 1897 fanns i
Darbhangahs ruiner. Man har beskrifvit uttrycket i
hans ansikte vid detta tillfälle, som något det hem-
skaste, man skadat. Munnen var förvriden, pann-
musklerna hopdragna och trots de slutna ögonloc-
ken, var man fullständigt på det klara med den
fasa, som var lägrad därunder. Något spår till
yttre åverkan kunde ej upptäckas, men strax under
venstra tinningen hade blodkärlen brustit och for-
mat sig samman till utseende af en orm, och ännu
den dag, som i dag är, skall vi återfinna samma
märke.

Efter att ha blifvit förd till sjukhuset i Dar-
hangah, bibehöll han ännu sin medvetlöshet under
de närmaste tjugofyra timmarna och då läkarna
ändtligen efter denna tid sågo sina ansträngningar
krönas med framgång, hörde de för första gången
ett språk, som ej blott till sina ord var dem främ-
mande, utan och genom sin märkliga klang upp-
väckte deras lifligaste intresse, samtidigt med att
de ej kunde frigöra sig från en viss beklämning,
den samma förefrigt, som erfares af en hvar, hvil-
ken kommer i hans närhet. Han kvarstannade
under deras vård i närmare fjorton dagar, och de
ha beskrifvit, hur underligt hemskt det klingade i
natten, när han ropade sitt hjärtslitande:

»Naija, Jean Raboul!»

Från Darbhangah förflyttades han till Bombay,
och då de engelska myndigheterna, med stöd af
hans namn, fordrade att de franska skulle omhän-
dertaga honom, fördes han efter vissa transaktioner
till Frankrike och installerades å Charentons asyl.»

»Och sedan dess», frågade jag, »har han vistats
därstädes? Jag tar för gifvet, att ett dylikt fall
måste ha väckt den största uppmärksamhet, och det
förundrar mig därför, att ingen kommit sanningen
på spåren. Är det ett språk, han talar, så måste
man väl i tidernas lopp kunna bestämma dess
karaktär. Jag uttalar endast denna förmodan, ty
eftersom ni ej kommit till något resultat har ni
helt säkert stött på svårigheter, som jag för när-
varande ej kan uppfatta. Det synes mig emeller-
tid, som om man vore på rätt stråt, därest man
kunde förmå honom till någon sorts skriftlig ut-
gjutelse. Säkert skulle samma tecken återkomma,
och bestämdt skulle någon förnuftig lag dem emel-
lan kunna påpekas. Ni smäl», fortsatte jag if-
rigt, »men antingen måste karlen vara en fullstän-
dig idiot och har ej då det intresse, ni tillskrifver
honom eller också följer hans tankegång vissa reg-
ler, och dessa måste, enligt mitt förmenande, kunna
fastslås.»

Leendet på doktor Heurteaus läppar dog bort
vid mina sista ord, och i dess ställe antogo hans
drag ett så allvarligt och nästan strängt uttryck,
att jag tvekade att fortsätta. Han lade sin hand
på min axel, och i det han pekade på en långt
aflägsen tindrande stjärna, sade han:

»Monsieur Durand, ni ser den stjärnan där-

borta. Det är ej första gången den strålar på fästet. Sedan årtusenden tillbaka har den varit att se, blinkat på samma sätt och lyst med samma dunkelröda glans. Hvad vet ni om det språk den talar? Kan ni utan tvekan fränkänna dess glittrande signaler all betydelse? Och om ni medger, att de äro ett för oss ofattbart språk, hvarför tyder då ingen dessa tecken, som sekel efter sekel i oförvillad likhet hållits för våra ögon? Ni har då ej fått klart för er, att denne Jean Raboul är ett väsen, som visserligen efter hvad jag tror har sin gemenskap med oss andra människor, men som under inflytande af outgrundliga makter står lika sfinxlikt inför vår intelligens, som den stjärnan, vi betraktat. Finns det väl något medel, som jag lämnat oförsökt? Har jag sparat någon möda för att komma sanningen på spåren? Om ni visste, hvad han pinat och pinar mig, om ni hade en aning om, hur långt in i själens gömsten hans problem förrirat sig, ack, då skulle ni ej framkasta förslag liknade dem, ni gjort. Vid Gud i himmelen, monsieur Durand, utbrast han med en häftighet, som kom mig att förskräckas för den djupa ängslan, hans ansikte återgaf, »vore jag ej dårhusläkare och dock hade stött på den mannen, hade jag varit vansinnig för länge sedan. Ni, som önskar återge verkligheten, men griper till fantasien, emedan lifvet erbjuder så föga af intresse, kom en gång och se denna varelse, och ni skall kunna skriva en berättelse, mera förfärande och skräckinjagande än hvad någonsin er fantasi kan ana. Ni har ej att öfverdrifva, ej att fylla sida på sida med edra egna reflexioner, utan blott att steg för steg, dag från dag följa utvecklingen af en den hemskaste verklighet, människoögat skådat.»

»Är det ert allvar, doktor?»

»Utan tvifvel, och jag skulle kunna utfylla edra egna iakttagelser med dem, jag själf gjort sedan snart tre år tillbaka.»

»Jag försäkrar er, doktor», genmålde jag, »att därest ni godhetsfullt gifve mig ämne till en dylik berättelse, skulle jag vara er uppriktigt tacksam. Jag jäktar alldeles icke efter ämne för någon ny, sensationell historia, men dels ha edra ord väckt mitt allra lifligaste intresse, och dels har jag trott mig förstå, att ni ej själf vore obenägen se denna sak återgifven på ett sätt som öfverensstämmer med de verkliga förhållandena. Jag fattar godt den pinsamma känsla, som tränger sig på er med anledning af detta fall, och jag vill be er vara öfvertygad om, att därest jag griper mig an, så sker detta med ärligaste uppsåt att genom noggranna iakttagelser så orientera mig i frågan, att vi med samförstånd allt framgent kunna söka densamma lösning.»

»Jag tror er, monsieur Durand», svarade Heurteau hjärtligt och grep min hand. »Ni har äfven rätt därutinnan, att jag med nöje hälsar en sympatisk stridskamrat i min kamp mot denna gåta. Klockan är ju ej så värst mycket», fortsatte han, »och kanske ni ej har något emot att lyssna till ännu några ord, innan vi skiljas åt?»

Jag antar, att mitt ansikte uttryckte ett sådant intresse, att han småleende fortsatte:

»Jag har under det vi pratat nämnt, att vissa tilldragelser inträffat, och att dessa varit af sådan natur, att de på ett frappant sätt låtit mig ana

det hemlighetsfulla sambandet mellan Jean Raboul och den verkliga doktor Jean Couradeo Raboul, som under åren 1895 och 96 utöfvade en ej oansenlig praktik här i Paris. För att ni bättre må förstå, hvad jag sedermera ämnar omtala, bör jag kanske göra er något förtrogen med denne mystiske läkare och hans lif. Jag kände honom personligen, och äfven om jag villigt erkänner hans stora förmåga och de förtjänster, han inlagt vid behandlingen af vissa elakartade sjukdomar, kan jag ej underlåta att skildra honom som en synnerligen fränstötande person — inbunden, oåtkomlig och, som jag tyckte, oerhördt nervös. Han var ytterst intresserad af hypnotism och vid ett tillfälle har jag själf öfvertygat mig om hans nästan underbara makt härvidlag. Vid sina seancer begagnade han sig af en märkligt formad och lika märkligt skiftande kristall, och det egendomliga härvid var, att trots det framstående personer både honom framlägga denna sten till granskning, så möttes de härvidlag af ett envist nekande, ty när seancen väl var slut, stoppade doktor Raboul, med ett uttryck af skadeglädje, den skimrande, blodfärgade kristallen i en säker innerficka, och med ett halft ironiskt, halft ursäktande: »God afton, mina herrar», lämnade han rummet. Förutom vid det tillfälle, då jag tillsammans med andra inbjudna hade nöjet närvara vid hans hypnotiska experiment, kom jag en annan gång, genom en ren händelse, i beröring med honom, och därest ej en egendomlig tilldragelse knutit sig vid detta sammanträffande, skulle jag förmodligen ej i samma grad erinra mig de många detaljerna från denna kväll. Af någon anledning, som alldeles ej förhöjer intresset af denna historia, hade jag sålunda tagit båten vid Charenton, och då jag 45-minuter senare gick i land vid Place de la Concorde, kom jag ihåg, att min middagstimma var inne. Efter att ha utträtt några smärre kommissioner, som min hustru anförtrott mig, begaf jag mig oförtöfvadt till restaurant Ronseray, det ställe där jag vanligen intar mina mål, då jag tvingas uppehålla mig i Paris. I allmänhet är jag van, att där återfinna samma ansikten, och om, som helt naturligt, nya, okända dyka upp, äro de sällan ägnade att tilldraga sig uppmärksamhet. Min förvåning blef desto större, då jag nu helt plötsligt stod ansikte mot ansikte med doktor Raboul. Min första impuls var att helt likgiltigt dra mig undan, och jag förmodar hans afsikt var densamma, men — icke desto mindre sutto vi några minuter senare helt fredligt vid samma bord.

För att ej onödigt behöfva sysselsätta mig med honom, gaf jag mig sken af att med största intresse studera min tidning, och då jag då och då lade den åt sidan för att ägna mig åt min middag, föreföll jag antagligen vara så helt upptagen af detta, att doktor Raboul fann det lönlöst söka inlåta sig på en konversation. Om han nu öfverhufvud taget önskat detta, hvilket jag har all anledning att be- tvifla! Jag betraktade honom ibland, men hur väl jag än sökte välja dessa tillfällen, möttes jag ständigt af hans kalla, outgrundliga ögon, och ännu i dag kan jag fråga mig, därest ej ett knappt märkbart löje kring hans läppar härrörde sig från min spelade likgiltighet, som kanske var alltför skarpt markerad för att vara naturlig.

(Forts.)

TVÅ STJÄRNOR VID BERLINEROPERAN

Efter foto.

GERALDINE FARRAR.

Den ena är ny: det är den amerikanska sångerskan *Geraldine Farrar*, som i höst engagerats och redan intager en af de främsta platserna för sin härliga röst och liffulla spel. Därtill är hon af en ovanlig skönhet.

Den andra tillhör sedan länge operan; Hon förtjusar icke med sin sång, utan med sin dans. *Antoniette dell' Era* är

Efter foto.

ANTONIETTE DELL' ERA.

prima ballerina och kanske icke endast Berlins, utan hela Tysklands främsta balettdansös. Dell' Era är i hög grad publikens gunstling, och hon är synnerligen värderad vid hofvet. Hon uppträder också utom Berlin: då hon har ferier gasterar hon än i Petersburg, än i Paris, än i Neapel — alltid firande samma triumfer.

INVIGNINGEN AF FOLKETS HUS I STOCKHOLM.

Foto. för HVAR 8 DAG af C. A. Olafson, Stockholm,

AUG. LINDBERG UPPLÄSER PROLOGEN.

Den vid Barnhusgatan uppförda byggnaden »Folkets hus» invigdes den 22 dec. med en anslående invigningsfäst i den i byggnaden inredda stora samlingssalen, hvilken i anledning häraf var rikt dekorerad med flaggor — de olika fackföreningarnas fanor — och grönt. Sedan Aug. Lindberg upp-

läst en stämningsfull prolog, följde orkester nummer och tal af hrr Tengdahl och Branting. Därpå utfördes ytterligare en del valda musiknummer, och den vackra invigningsfästen var ett minne blott. HVAR 8 DAGS påpasslige fotograf knäppte af den lilla bilden ofvan, trots alla lokala svårigheter.

SIEGESALLÉ I BERLIN.

KÄJSAR WILHELMS NYA, MYCKET OMTALADE GÅFVA TILL SIN RIKSHUFVUDSTAD.
Efter fotografier och bref från HVAR & DAGS Berlinkorrespondent.

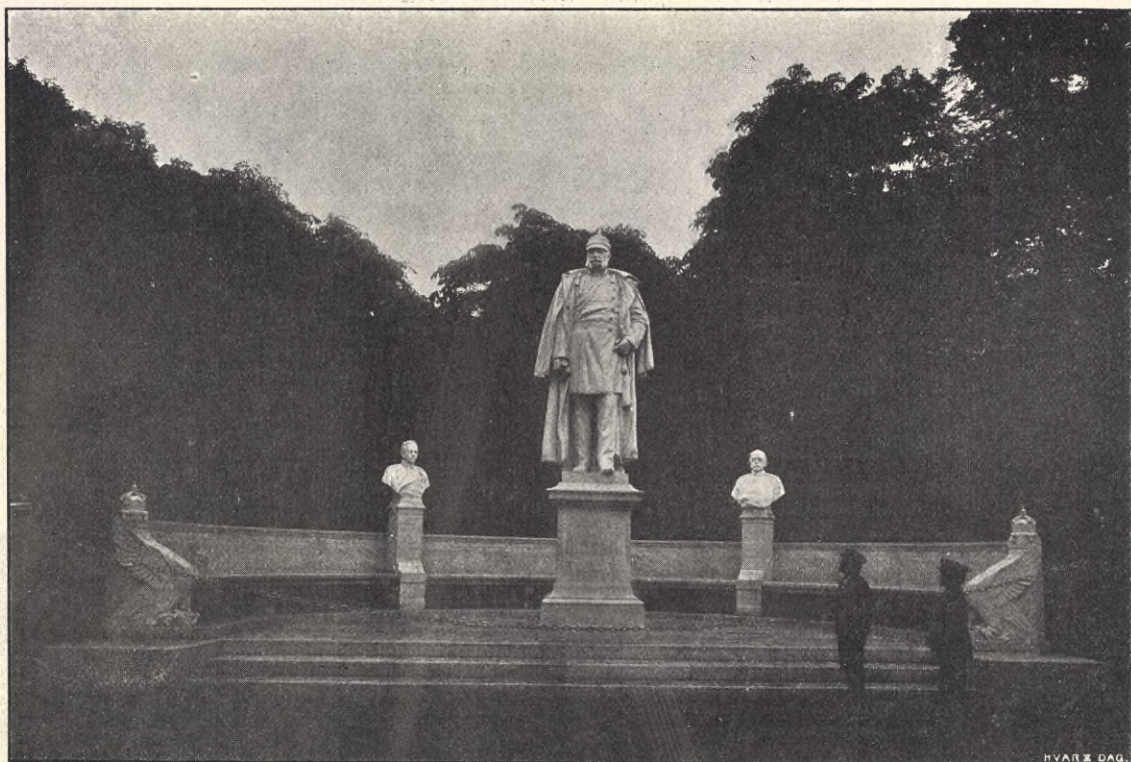
TOTALVY AF SIEGESALLÉ I BERLIN.

Denna märkliga skapelse, som tillkommit på kajsar Wilhelms egna initiativ och af honom bekostats, har i dagarne fullbordats. Den sista marmorgruppen aftäcktes högtidligen onsdagen före jul i närvaro af kajsaren och kajsarinnan, ministrar och en mängd inbjudna konstnärer m. fl. Segerallén, som ursprungligen fått sitt namn från Segerpelaren, hvilken rests såsom ett triumftecken öfver österrikiska, dansk-tyska och fransk-tyska krigen, har genom detta kajsar Wilhelms

verk ombildats från en blott träallé till en allé af marmorstatyer, till en preussisk konungahistoria i marmor. Utmed alléns båda sidor stå med lika mellanrum och två och två midt emot hvarandra 32 statyer af preussiska härskare i noggrann kronologisk ordning, börjande på alléns ena sida öfverst mot Segerpelaren med markgreffen Albrecht Björnen och slutande — midt emot denne — på alléns andra sida, efter att hafva genomlupit hela Mark Brandenburgs och Preussens

SIEGESALLÉ I BERLIN: Ludvig I.

SIEGESALLÉ I BERLIN: Wilhelm I.

konungahistoria, med kaisar Wilhelm I. Hvarje konungafigur har brövid sig bröstbilder af två de markantaste personer, som togo verksam del i det offentliga lifvet under vederbörande konungs regeringstid. Våra bilder återgifva såväl denna marmorallé i sin helhet som prof på några af de enskilda monument, hvilka alla äro utförda efter samma grundform. Den märkliga allén, som utgör en af Berlins förnämsta sevärdheter, har

af kaisaren öfverlämnats såsom gåfva till staden Berlin. Detta skedde redan 1895, då arbetet med allén börjades, hvilket arbete sedermera oafbrutet pågått. Tillsammans med sin historigraf och bildhuggaren Reinhold Begas har kaisaren utarbetat planen för anläggningen, hvarefter ett tjugotal konstnärer utfört arbetet.

ETT TJUGOFEM-ÅRS-JUBILEUM.

Porträtt af frih. B. A. Leijonhufvud och E. Fränckel återfinnas å Veckars Porträttgalleri.

Stockholms nya spårvägsaktiebolag firade den 30 dec. sitt 25-årsjubileum. Det var nämligen då för tjugofem år sedan, bolaget erhöi k. m:ts stadfästelse på sin ordning. Spårvagnstrafiken tog sin början den 10 juli 1877 på sträckorna Slussen—Norrbro—Grefbron och Norrbro—Roslagstorg hvarpå linien Gustaf Adolfs torg—Kungsholmstorg öppnades den 25 augusti s. å och linien Grefbron—Allmänna gränd den 21 oktober. På dessa linier hade till årets slut befodrats 1,200,000 passagerare, redan det en vacker siffra. Nu befodras årligen icke mindre än 14,000,000 passagerare sammanlagdt å bolagets olika linier, hvaraf Ringlinien knöts i början af 1880-talet.

Af Stockholms nya spårvägsaktiebolags styrelse ha två personer varit med allt sedan bolagets början. Dessa personer är styrelsens ordförande, generalen friherre B. A. Leijonhufvud och generalkonsuln E. Fränckel, hvilka återfinnas å porträttgalleriet. Helt säkert ha dessa mycket stor förtjänst om bo-

lagets framgång, ty om dess utveckling gått synnerligen snabbt, har den under alla omständigheter fordrat ett stort mått af energi och arbete. Hr Fränckel har äfven sin hedrande andel i bolagets tillkomst, hvilken var förknad med åtskilliga svårigheter.

Man trodde nämligen på många håll, att trafiken aldrig skulle bli lönande, och desslikes var man af den åsikten, att Stockholms säregna klimatförhållanden skulle omöjliggöra vintertrafiken under kanske flera månader. På grund häraf ålades bolaget först hållandet af — slädar. Dessa behöfde emellertid aldrig begagnas, hvarför bolaget slutligen fick rättighet att afyttra de dyrbara, men fullkomligt onödiga fordonen. Aktieteckningen till Stockholms nya spårvägsaktiebolag skedde också endast med svårighet. Ett par personer tecknade visserligen 10,000 kr. hvardera — det var de högsta beloppen — men detta gjordes för den goda sakens skull och icke i förhoppning om årsvinst.

NORSK TRÄSKULPTUR.

ETT BESÖK HOS LARS KINSERVIK.

Korrespondens med fotografier för HVAR 8 DAG af Annie Wall.

En varm augustidag kl. 11 f. m. stannade en »stolkärr», förspänd med en sådan där pigg liten fjordhäst, hvilken kan springa som ingen annan, utanför hotellet Ullersvang.

Där hade jag mitt ekipage, som skulle föra mig till Lars Kinservik, bosatt ungefär fem fjärdingsväg från Ullersvang. Jag steg upp i kärran, en liten »skydsgut» grep tömmarne, och Blacken var icke sen att slå in i raskt traf.

Solen brände nu ganska försvarligt, värmen dallrade i luften och på de afmejade kornfälten lyste kärfvärne som guld och utsände en mild arom. Med en och annan liten afvikelse följde vägen den härliga Hardangerfjorden, hvars blanka yta rubbades af ett par muntra delfiner, hvilka tumlade sig i yster lek. På ömse sidor af chausséen växte fruktträden oftast mycket tätt och för att undvika grenarna måste man ibland ödmjukt böja sig. Egendomligt nog är denna väg, kanske en af de vackraste i Hardanger, föga känd af turisterna, och jag var nog egoistisk att prisa mig lycklig öfver att vara ensam om den och slippa möta denna mängd af kortbyxade »globetrotters»,

DEN NORSKE TRÄSKÄRAREN LARS KINSERVIK
MED »HARDANGERFIOLEN».

men nu förgyllde ju solen allting och kom bergen att te sig mindre mörka och tvära. Den lilla orten består af några få hus, spridda här och där i den trånga dalgången, och en åldrig, hvitmenad kyrka.

Vi stannade framför ett tämligen stort, omåladt trähus och frågade efter Lars Kinservik. En liten pojke svarade, att han bodde här och att han skulle säga till honom. Strax därefter visade sig en riktig kämpagestalt i dörren — det var Lars.

Jag sade mitt ärende, att jag gärna ville besöka en af Norges förnämste träskärare, och han bjöd mig strax hjärtligt välkommen och förde mig upp i sin verkstad. Lars, hvilken är en enkel bonde, hade något afmått och värdigt i alla sina rörelser samt ett allvarligt uttryck i ögonen. Med en betänksam åtbörd strök han ibland sitt långa skägg, och jag tänkte för mig själf, att det säkerligen var ganska sällsynt, att ett leende upplarnade den mannens ansikte.

Verkstaden låg i öfre våningen och fäste jag där strax min uppmärksamhet vid ett präktigt, rikt ornamenterat skåp, som Lars just hade under arbete. Kinservik har en mångfald af originella och vackra motiv i sina alster. Han

VY ÖFVER SÖRFJORDEN OCH FJÄLLEN VID ULLERSVANG
(Hardanger).

som annars svärmar kring öfverallt. Naturen hade riktigt tagit högtidsdräkten på sig: det låg liksom sång och klang i luften, och väluktande dofter uppstego från blomsterna på den upphettade marken.

Från en bondgård hördes glada stämmor och fioltoner. Där firades barndop, berättade skjutspojken, och just då vi närmade oss, kommo flera kvinnor iförda den smakfulla och klädsamma hardangerdräkten ut ur huset.

Vi stannade. Jag var genast framme med min kamera och bad några af dem »stå» för mig. Jo, då! Men först måste den nydöpte hämtas ut, förklarade en gammal mora; han skulle vara med på porträttet. Och med kom han, men så inlindad i schalar, att han såg ut som ett litet bylte...

Kinservik* ligger inklämdt mellan höga fjäll vid en smal fjord. En mulen dag gör det säkerligen ett ofantligt dystert intryck,

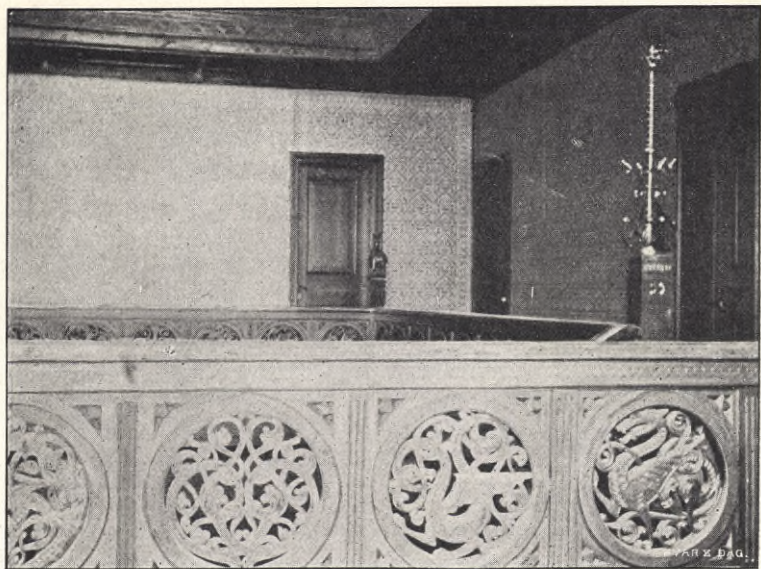
DE SEX HARDANGERKVINNORNA, HVILKA »STODO» FÖR VAR
KORRESPONDENT...

* Träskäraren har sitt namn efter orten, där han bor.

hämtar dem helst ur de gamla norska hjältesagorna, men äfven fjällvärldens mystiska bebyggare — hexor och tomtenissar — spela in däri och ofta kombinera han båda delarne såsom i det ofvannämnda skåpet. Därå förekommer äfven några slingor, hvilka vår träskärare kopieradt från ett äldre slag-svärd, funnet i jorden. Naturligtvis använder han mest den romanska stilen, hvilken ju i Norge är förhärskande inom träsnideriet, men under årens lopp ha norska träsnidare i denna stil infläat så mycket, sprunget ur deras egen fantasi och skaparkynne, att den blifvit till något helt nationellt, alldeles typiskt för Norge. Och de göra sannerligen rätt uti, att de hålla sig till denna stil och ej befatta sig med någon annan, ty den är både vacker och konstnärlig.

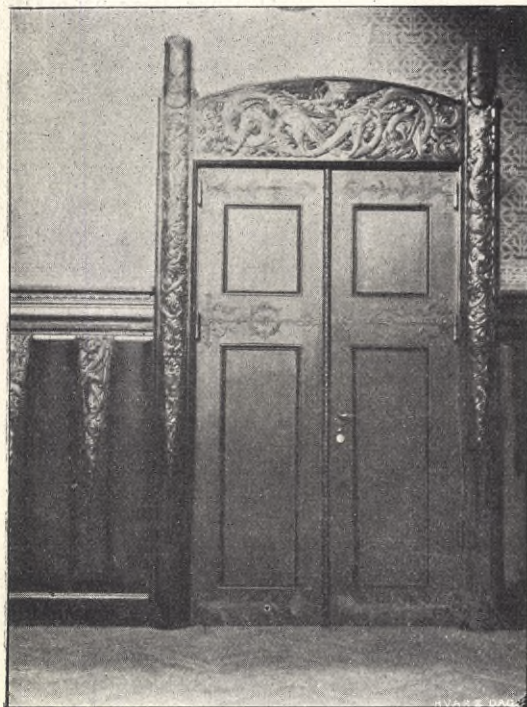
Under senare tiden har Kinservik vid många tillfällen färglagt sina arbeten.

Ett par gånger har Lars erhållit pris i Paris, och en af honom skuren, i rött och blått målade stol är afbildad i förra årets decemberhäfte af den stora engelska konsttidskriften »The Studio». Ett par liknande stolar jämte ett skrin stodo just afslutade i hans verkstad, då jag besökte honom.

GALLERI I EN NORSK HALL Å ETT HERRESÄTE UTANFÖR BERGEN.

Som en egendomlighet bör anmärkas, att de flesta norska träskärarne, liksom Lars, tillhöra själfva folket. Oftast äro de helt olärda bondgossar, hvilka icke idkat några som helst studier i yrket, utan blott af innerlig håg och lust taga i tu därmed.

DÖRR MED TRÄSNIDERI OCH TRAPPUPPGANG I DEN NORSKA HALLEN.

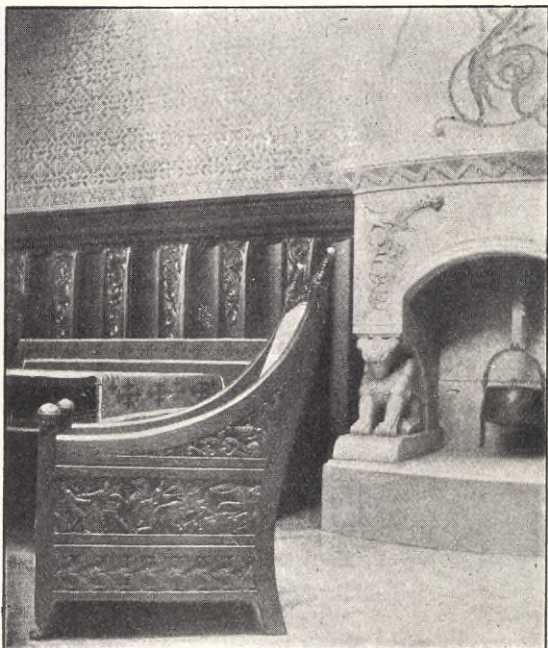
Det förhåller sig med dem som med de gamle venetianska glasblåsarne: talangen ligger i blodet, och konsten och hågen ärfves från far till son.

I Bergen finnes — i förbigående sagdt — äfven en mycket skicklig snidare vid namn Wik. Han har stor verkstad och antager som lärlingar en del bondgossar, hvilka visa sig ha utpräglade anlag för träsnideriet. Nyligen har från denna verkstad utgått en del praktfulla träsniderier, efter teckningar af arkitekt Kielland, afsedda för en norsk hall, som en privatman i Bergen åt sig låtit uppföra i ett herresäte utanför staden. I denna är allt inredt efter samme arkitekts ritning, äfven den magnifika hallen, som nu smyckats med ofvannämnda träutskärningar. Hallen är säkert enastående i sitt slag, och gör ett verkligt imponant intryck med den rikt utskurna rundtimmerspanelningen, de likaledes snidade dörrposterna, trappuppgången, galleriet och de stilfulla möblerna. Allt träarbete är öfverdraget med en varm, gulbrun fernissa och hela hallen är ett eklatant bevis på, hur högt träskärarkonsten står i Norge. Men därom nog.

Jag återvänder till Lars, hvilken icke endast är en konstnär i träsnideri, utan äfven mycket begåfvad inom andra konstområden. Han målar t. ex. särdeles väl både i olja och med vattenfärg; några akvarellskisser, hvilka han nyligen tagit uppe på Hardangervidden, vittnade om ett godt färgsinne och en kärleksfull blick för naturen. Och så spelar han fiol. Icke på en vanlig violin, utan på en s. k. Hardangerfele, hvilken är konstfullt inlagd med perlemor och utom de fyra vanliga strängarne har ett underlag af flera fina stålsträngar. Klangens förstärkes naturligtvis därigenom, och fiolen erhåller ett ganska egendomligt ljud. Jag bad Kinservik

SKAP, SNIDADT AF DEN NORSKE TRÄSKÄRAREN LARS KINSERVIK.

STOL, SKUREN AF TRÄSNIDAREN WIK.

spela något för mig, och han slog sig genast ned och föredrog verkligen öfverraskande vackert en del gamla folkvisor och hardangerlåtar. Af de senare tyckte jag mig bestämdt ha hört ett par förut. Jag grubblade och letade i mitt minne, och till sist fann jag det: i någon af Griegs kompositioner hade jag förut förnummit dessa ömsom melankoliska, ömsom uppslupna och bizzart klingande melodier. Då jag yttrade detta till Lars, svarade denne lugnt: »Det är mycket möjligt. Grieg har varit ute hos mig och upptecknat åtskilligt, som jag spelade för honom».

Emellertid hade nu mitt besök varat länge nog, och sedan jag besett den älderstigna kyrkan — den är byggd i slutet af 1100-talet — hvars gamla inressanta altarskåp naturligtvis multnade på kyrkovinden, tog jag ett hjärtligt afsked af Lars och begaf mig på hemvägen.

Då jag efter en stund, högt uppe i en brant backe, vände mig om, stod den reslige träskäraren i dörren och vinkade farväl — och se, ett vänligt leende upplyste de bistra dragen . . .

VECKANS: PORTRÄTT:

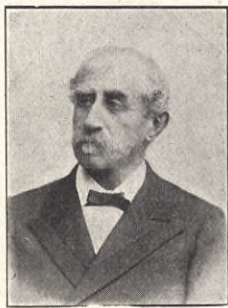

B. A. LEIJONHUFVUD.

Friherre Broder Abraham Leijonhufvud är född i Örebro den 31 mars 1823 och utnämndes 1842 till underlöjtnant vid Ingenjörskåren, hvilken kårs generalmajor och chef han blef 1868. Som bekant, hade namnet på kåren året förut utbytt mot dess gamla namn, Fortifikationen. Friherre L. fortfor att utöva chefskapet häröfver till 1891, då han gick. År 1881 utnämndes friherre L. till generallöjtnant i armén, och han var från och med sistnämnda år till 1888 äfven inspektör för militärläroverken.

I fyra års tid innehade den i hög grad kunskapsrike, särdeles flitige och tillmötesgående mannen en plats i statsrådet som chef för sjöförsvarsdepartementet. Han har alltid framhållit behövet af ett starkare försvar och varit en afjord motståndare till försvars- och skattefrågornas sammankoppling. Friherre L. har tagit verksam del i riksdagens förhandlingar, först från 1855 i de sista ständsriksdagarna, sedan 1876-84 i Andra kammaren som en af hufvudstadens representanter och slutligen i Första kammaren, 1884-93, invald af Kopparbergs läns landsting.

Friherre L. har för öfrigt varit ordförande i direktionen öfver Gymnastiska centralinstitutet, militärläroledamot af högsta domstolen, medlem af en mängd komitéer, o. s. v. Många höga utmärkelser ha talat på hans lött, och det finnes blott en mening om, att han varit en adelsman af sitt land.

E. FRÄNCKEL.

65 år fyllde den 17 december ledamoten af riksdagens första kammare, österrikiske-ungerske generalkonsuln i Stockholm, K. W. O. I k. m. m. Edvard Fränckel, och var den framstående och dugande mannen härvid föremål för hjärtlig och liflig hyllning från när och fjärran. Det är också på ett oväntat gagnariskt och verksamt lif, egadt åt så väl den privata som offentliga verksamheten, som generalkonsul Fränckel kan blicka tillbaka. Hr F. började sin bana i järnvägens tjänst och var sedan grundläggare af och under många år chef för Aktiebolaget Atlas i Stockholm där han väl kan sägas ha haft en grundläggande betydelse för det storartade uppsving, som detta bolags verksamhet sedermera tagit. Vid Parisutställningen var han medlem af organisationskomitén och juryen samt hugnades också med den för en svensk sällsynta utmärkelsen: kommandörstecknet af hederslegionen.

Sedan flere år tillbaka medlem af Stockholms stadsfullmäktige tager han verksam och liflig del i allt som rör det kommunala lifvet i hufvudstaden. Det betydelsefulla arbetet han som ledamot af Spårvägsbolagets styrelse från dess begynnelse inlagt om Stockholms trafikvägen beröres på annat ställe. Stockholms läns landsting insatte 1891 hr F. som sin representant i Första kammaren, där han likaledes gjort sig bemäkt som en framstående talare och för det lifliga intresse, hvarmed han deltagit i förhandlingarna.

C. F. O. GEIJER. †

Ett original af det älskvärda slaget bort gick den 14 dec., då k. sekreteraren Carl Fredrik Olto Geijer afled i Stockholm. G., som var född 1827, hade aflagt kameralexamen samt äfven någon tid tjänstgjort i verken.

På torde de vara, som något varit med i stockholms societeten, hvilka icke någon gång slöt på den gamle, hjärtefode och välvillige "kongl. Olto", som han kallades, å en eller annan bal eller bazar. Han var nämligen synnerligen road af att se ungdom och glädje omkring sig och han hade här för utfunderat en "metod", om man så må säga, hvilken i sig, löroade både nytta och nöje. Mycket musikalisk och i sin ungdom synnerligen duktig exekutor af dansmusik, plågade nämligen den fine och förmögne k. sekreteraren åtaga sig musiken vid alla möjliga baler och tillställningar för ett fixerat honorar, som alltid skänktes till de fattiga. Äfvenså var han högt betrodd blifvit vid de stora Stockholmsbazarerna, och på Skansens värfäster var han den värdige postmästaren, iförd en gammal postmästareunifform. Det var ett högtidligt ögonblick, när han i en antik kalesch tog sig en körtur Skansen rundt vid dess fäster.

G. är efterlämnat en väcker konstsamling och har testamente rat en hel del medel till välgörande ändamål.

W. HJERTBERG.

Göteborgs folkbibliotek kan, som på annat ställe omnämnas, i dagarna fira sitt 40-års jubileum, och göra vi sökert många en glädje med att återgifva de sympatiska dragen af den gamle hedersman, som nu i elfva år varit dess chef och bibliotekarie, hr Walfrid Hjerdtberg.

Att det arbete hr H. här utfört, varit af allra största betydelse och till bästa gagn för institutet, nen i fråga, visar bäst den ofantliga frekvens, som är rådande därsammastides. Några siffror rörande folkbibliotekets verksamhet under år 1900 torde vara ganska öfvertygande. Samtliga besöken uppgingo till 129,000 (hvilket blir i genomsnitt 350 besökande pr dag), fördelade med 48,500 på tidsningssalen, 40,525 på bokläningshallen, 14,500 på läsrummet för kvinnor och 609 på studierummet; slutligen 25,475 boklänesökande. Boksamlingen ökades under året med 525 band och utgjorde vid dess slut 8,255. Till läsning på stället utlämnades 55,694 band, hvilket med tillägg af 25,475 hemlån gör en summa 81,109 eller i genomsnitt 244 böcker pr dag. Tidsningar och tidskrifter funnos tillgängliga till ett antal af 90. Romanläsningen kunde beräknas till något öfver 25 procent, hvarvid det är att märka, att romanlitteraturen icke ansetts böra upptaga någon synnerligen stor numerar; det som mest lyses, är historisk-romantiska och resebildningar.

Det är också hr H., som biblioteket har att tacka för dess fullständiga omordnande och katalogisering efter nytt system 1892.

H. ÖHRVALL.

50 år fyllde den 15 december professorn i fysiologi vid Uppsala universitet Hjalmar Öhrvall. Hr Ö. har, som bekant, varit en af stödjeplarnas i föreningen Verdandi, och på 50-årsdagen blef han äfven föremål för en hjärtlig hyllning från föreningen, som på attönen af Gillet anordnat en fästlig kollation. En stor mängd telegram från framstående personer, ingick under dagens lopp till hr Ö., hvilken fortfarande är lifskraftig som en yngling.

C. R. MARTIN.

Den 16 december utnämndes och förordnades teol. assistenten vid Uppsala universitet, teol. och fil. dr C. R. Martin till professor i pastoraltologi vid universitetet, och har den mångåriga universitetslärares utnämning hälsats med liflig tillfredsställelse inom teologiska kretsar.

R. KJELLÉN.

Till professor i statskunskap och statistik vid Göteborgs högskola har utnämndes docenten därsammastades hr Rudolf Kjellén. Prof. K., som är född 1864, blef 1890 docent i Uppsala och har allt sedan grundläggningen, hösten 1891, tillhört Göteborgs högskola. Han är en man med mångsidiga och allmänt mänskliga intressen, decidat högerman samt för sitt redbara, hjärtegodas väsen högt värderad så af vänner och meningsfränder som af politiska motståndare.

E. BREDBERG.

Till den mycket kräfvande posten som förste stadsfogde i Stockholm har öfverståthållarämbetet utnämnt vice häradshövding E. Bredberg, hvilken praktiskt dugande och ansedd jurist varit en främst sökande till befattningen i fråga.

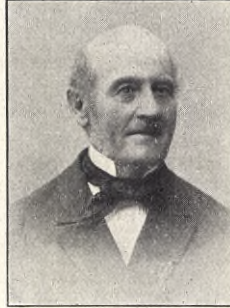
GALLERI

E. FÖRBERG.

H. B. W. BRUNIUS.

F. U. ASPENGRÉN.

S. C. P. LAGERBERG.

50 år fyllde den 1 december hof-tandläkaren *Etof Förberg*, en af hufvudstadens mest kända män i facket.

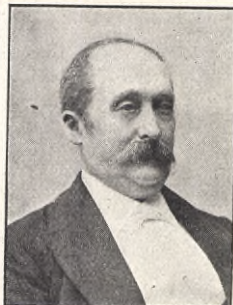
Dr Förberg har bl. a. varit ledamot af den på hans egen hemsiällan tillsatta komitén för förberedande af förslag till ordnande af tandläkareundervisnings- och examensväsendet inom riket samt utgivit ett par skrifter rörande upprättandet af en offentlig undervisningsanstalt och poliklinik för tandsjukdomar.

Resultatet häraf blef Polikliniken för tandsjukdomar, den första svenska statsinstitutionen i sitt slag.

Han är för öfrigt medlem af många in- och utländska föreningar, har skrivit åtskilliga afhandlingar och har tagit en synnerligen framstående del i allt, som rör tandläkarevetenskapen. Han var år 1900 en af internationella tandläkarekongressens hederspresidenten.

På 50-årsdagen blef doktor Föberg, som personligen är älskvärdheten och urbaniteten själf, föremål för mycken hyllning från vida kretsar.

60 år fyller den 7 januari ingenjören *Hakon Birger Waldemar Brunius* i Göteborg. Han utnämndes 1864 till telegrafingenjör vid statsbanorna, hvilken befattning han efter några år lämnade för att egna sig åt industrien. Efter att under en följd af år ha varit disponent vid Tidsforsboaget, är han sedan 1896 bosatt i Göteborg, där han innehar ingenjörsbyrå.

F. BARTHELSON.

H. SUNDIUS.

65 år fyllde den 23 december kassören i generalpoststyrelsen *F. Barthelson*, som äfven gjort sig känd som skriftställare. Den dugande och afhållne embetsmannen var på högtidsdagen föremål för mycken upmärksamhet och hyllning från kamrater och vänner.

Till stadsfiskal i Eskilstuna har förordnats kronolänsmanen, e. o. hof-rättsnotarien *H. Sundius* i Ljusdal, där han sedan 1894 varit ordinarie länsman. Hr S., som är född 1866, innehade jämte landsfiskal Köhler förordnande att utreda de öfver hela landet bekanta svåra förbrytelserna och mordgärningarna å Helsingland.

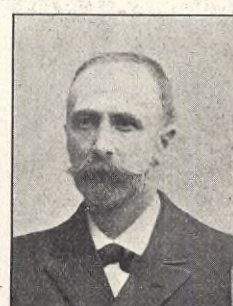
AUG. KOB. +

TH. W. SUNDLER. +

C. F. SJÖSTRÖM +

PEDER KNUDSEN. +

Säkert skall det glädja folk i vida kretsar att se drägen af den nyligen bortgångne om sin fädernestad Göteborg så högt förtjänte grosshandlaren *Aug. Kobb*, af hvilken vi lyckats förskaffa oss ofvanstående porträtt. Om Aug. Kobbs salisynthetika och välsignelsebringande lifsgörning läses utförligt i vårt förra nummer.

I en ålder af nära 70 år afled å Espås i Vestergötland söndagen den 22 december godsägaren *Th. W. Sundler*. S. var i sin krafts dagar en ovanligt verksam och dugande man, och oktadt han drittigt som få skötte sitt stora landbruk räckte han äfven till för allmänna uppdrag af olika slag. Han sörjes närmast af maka samt döttrar.

Fabrikören *Carl Fredrik Sjöström* afled nyligen i Norrköping, 79 år gammal. För ett 30-tal år sedan grundlade han tillsammans med fabrikör Schullström en fabrik i Högsjö för tillverkning af pappersbruksfilter, hvilken affär år 1889 ombildades till aktiebolag. Den hädangångne sörjes af flera barn samt en stor vänkrets.

Han var född i Danmark 1846, bosatt under en följd af år i Göteborg, hvarest han förvärfvade sig stor vänkrets. I hög grad intresserad för fotografien drefs han och till sist helt in på det fotografiska området samt blef chef för firman *F. W. Hasseblad & C:s* fotogr. fiska filialaffär i Köpenhamn. Han förvärfvade sig rang af ett orakel för såväl fack-fotografer som amatörkretsar.

JULAFTON I EN SVENSK KASÄRN.

Foto. speciellt för HVAR 8 DAG af C. A. Olauson, Stockholm.

Den tid är ju dessbättre för längesen förbi, då soldaterna vid våra garnisons- och enkanneligen gardesregementena till större delen bestodo af mer eller mindre förolyckade subjekt, som äfven af sina förmän behandlades därefter. Nu för tiden är det ej längre någon »skam» att bli gardist eller artillerist, och med de allt större fordringar, som ställas på officerens kulturella och fackmässiga utbildning, har också följt känslan af allt större ansvar och intresse för den trupp, som står under hans kommando, och som en gång med honom i spetsen i farans stund skall värna fäderneslandet.

ETT KOMPANI AF SVEA GARDE OMKRING SIN JULGRAN.

JULFÄST I KASÄRNEN: en liten svängom improviseras.

Man börjar med ett ord alltmera göra krigstjänsten till en *skola*, en skola, ur hvilken soldaten efter sin tjänstetid kan träda ut i lifvet, på bästa sätt rustad äfven för den fredliga iden och verksamheten inom samhället.

Härmed har också följt en sträfvan att göra kasärnlifvet angenämt för den unge soldaten, så angenämt som med en god diciplin kan förenas, och den glada, friska julglädje, som talar ur de bilder vi här visa våra läsare, vittnar väl tillräckligt om, att ofvanberörda sträfvanden ej varit förgäfvnes.